

Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelman uudelleenkohdistukset puolustusvalmiuksien vahvistamiseksi Suomessa

Usein kysyttyjä kysymyksiä ja vastauksia EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksen uudelleen kohdentamisesta

1) Muutoksen tausta

Mitä ovat EU:n ReArm Europe -aloite ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan uudistuspaketti?

Euroopan komissio julkisti keväällä ReArm Europe -suunnitelman sekä siihen liittyvän valkoisen kirjan ([White Paper for European Defence – Readiness 2030](#)), joissa esitetään keskeisenä toimenpiteenä EU:n puolustusvalmiuden parantamiseksi nykyisten EU-rahoitusvälineiden hyödyntäminen puolustusinvestointeihin.

EU-rahoitusvälineiden käyttömahdollisuuksia on kuvattu komission keväällä antamassa ehdotuksessa EU:n alue- ja rakennepolitiikan uudistamiseksi. Uudistuksen tavoitteena on päivittää investointiprioriteetit vastaamaan muuttunutta tilannetta osana ohjelmien väliarviointia sekä nopeuttaa niiden toimeenpanoa.

Muutokset on tarkemmin määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksissa [2025/1913](#) ja [2025/1914](#). Näissä asetuksissa esitetään viisi uutta painopistettä, joista Suomen kannalta keskeisin on puolustusstrateginen kilpailukyky, mukaan lukien siihen liittyvät teknologiat.

Uudistusten käyttöönotto on jäsenvaltioille vapaaehtoista. Komissio kuitenkin kannustaa jäsenmaita sisällyttämään uusia painopisteitä ohjelmiinsa tarjoamalla etuja, kuten korkeampaa EU-osarahoitussuhdetta ja vuoden pidennystä ohjelmien toteutusaikaan.

Miksi ohjelmanmuutos on Suomessa tarpeellinen?

Suomi on aktiivisesti muistuttanut komissiota Venäjän Ukrainaan aloittaman hyökkäyssodan aiheuttamista heijastusvaikutuksista koko Suomelle ja erityisesti rajamaakunnille ja niiden kokonaisturvallisuudelle sekä toivonut komissiolta välineitä näiden ongelmien lievittämiseksi. EU:n alue- ja rakennepolitiikan uudistuspaketti vastaa omalta osaltaan Suomen esittämiin tarpeisiin.

Valtioneuvosto näkee sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden, puolustusta palvelevan infrastruktuurin rakentamisen sekä puolustusteollisuuden monipuolisen kehittämisen vahvistavan alueiden kilpailukykyä ja lisäävän työllisyyttä.

Ohjelmanmuutos on Suomelle sekä tarpeellinen että mahdollinen. Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman varoista voidaan tässä tilanteessa kohdistaa 300 milj. euroa uudelleen ilman merkittävää vaikutusta muun ohjelman toimeenpanoon, koska ohjelman rahoitusta on vielä hyvin käytettävissä.

Mitkä ovat ohjelmanmuutoksen uudet erityistavoitteet?

Tässä ohjelmanmuutoksessa lisätään ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027” -ohjelmaan kaksi uutta erityistavoitetta:

- Erityistavoite 8.1: Puolustusteollisuutta ja kaksikäyttöisyyttä tukevan teollisuuskapasiteetin vahvistaminen (julkinen rahoitus yht. 90 milj. euroa)
- Erityistavoite 9.1: Sotilaallista liikkuvuutta edistävän kaksikäyttöisen liikenneinfrastruktuurin kehittäminen (julkinen rahoitus yht. 210 milj. euroa)

Ohjelmaan lisättävät puolustusta tukevat erityistavoitteet sijoittuvat ohjelmarakenteessa omiin toimintalinjoihinsa (8. Kaksikäyttöistä tuotantoa edistävä Suomi ja 9. Turvallisuutta rakentava Suomi).

2) Rahoitus

Mitä rahaa koheesiopolitiikan muutoksessa kohdistettava 300 milj. euroa on?

Ohjelmanmuutos ei vaikuta ohjelman julkisen rahoituskehyksen kokoon, vaan kyseessä on ohjelman sisäiset rahoitussiirrot. Siirrot koskevat ohjelman nykyisiä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) sekä Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) rahoituskehyksiä. Sen sijaan ohjelman kolmannen rahaston, eli oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) rahoitus ja toteutus pysyy muuttumattomana.

EAKR-rahoituksesta siirretään 14 % (203 milj. euroa, sis. kansallinen vastinrahoitus) ja ESR+ -rahoituksesta 10 % (97 milj. euroa, sis. kansallinen vastinrahoitus) kahteen uuteen puolustusaiheiseen erityistavoitteeseen. Siirrot kohdistuvat EAKR:ssä kaikkiin kolmeen nykyiseen toimintalinjoihin 1, 2 ja 3 (Innovatiivinen Suomi, Hiilineutraali Suomi ja Saavutettavampi Suomi), mutta ESR+:n osalta vain toimintalinjaan 4 (Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi). Molemmissa rahastoissa siirrot kohdistuvat tasapuolisesti sekä alueellisiin rahoituskehyksiin että valtakunnalliseen toimintaan.

Muuttuvatko ohjelman EU-osarahoitussuhteet?

Uusissa toimintalinjoissa noudatetaan samoja EU-osarahoitussuhteita kuin alkuperäisessä ohjelmassa, jonka valtioneuvosto ja Euroopan komissio ovat hyväksyneet. EU-osarahoitussuhde kehittyneillä alueilla (Uusimaa) on 40 % ja siirtymäalueilla (muu Manner-Suomi) 60 %. Valtion osuus vastinrahoituksesta on 75 %, ja loppuosa, noin 25 %, on muuta julkista rahoitusta.

Menettävätkö alueet rahoitusta ohjelmanmuutoksen takia?

Alueet eivät menetä rahoitusta. Hankkeiden alueellinen kohdentaminen tehdään suuralueetasolla olemassa olevien indikaatiivisten rahoituskehysten puitteissa. Tarkoituksena on kohdistaa uusien toimintalinjojen rahoitusta Itä-, Pohjois-, Etelä- ja Länsi-Suomeen yhtä paljon kuin alueellisessa päätöksenteossa oleva rahoitus pienenee.

Mitä ohjelmanmuutos tarkoittaa rahoituksen näkökulmasta ohjelmakauden viimeisinä vuosina?

Muutos kohdistuu ohjelmakauden 2021–2027 kahden viimeisen vuoden (2026 ja 2027) jakamattomiin varoihin. Alueelliseen päätöksentekoon varatut varat pienenevät maakunnissa, mutta vuosina 2021–2025 käyttöön jaettuihin varoihin ohjelmamuutoksella ei ole vaikutusta. Aiemmin viranomaisten käyttöön jaetuista varoista 29 % oli lokakuun alussa vielä varaamatta hankkeisiin tai investointeihin. Tämä summa vastaa yli vuoden käyttöön

varattua valtuutta. Tilanne vaihtelee kuitenkin maakunnittain: osalla alueellisista viranomaisista valtuus on varattu tehokkaammin, kun taas toisilla rahoitusta on vielä merkittävästi hyödyntämättä.

Koska ohjelmanmuutoksella ei ole vaikutusta Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) rahoitukseen, alueilla, joilla JTF-rahoitusta on käytössä, alueellisessa päätöksenteossa olevat varat pienenevät vähemmän kuin alueilla, joilla JTF-rahoitusta ei ole lainkaan. JTF rahoitusta ei ole käytössä Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Kanta-Hämeessä tai Päijät-Hämeessä. Vuoden 2026 maakunnittaiset rahoituskehykset toimitettiin viranomaisille alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelua varten 4.9.2025.

Koko ohjelmakauden rahoitusta on kuitenkin vielä runsaasti käytettävissä: lokakuun alkuun mennessä ohjelman käytössä olevasta 3,2 miljardin euron julkisesta rahoituskehyksestä oli varattu hankkeisiin 59 %, eli julkista rahoitusta on vielä 1,3 miljardia euroa varaamatta. Ohjelmanmuutoksella uudelleen kohdistettavan 300 miljoonan euron osuus tästä varaamatta olevasta rahoituksesta on 24 %.

Miten ohjelmanmuutos vaikuttaa yritystukien määrään?

Yritystukiin kohdistuu ohjelmanmuutoksen jälkeen nykyistä enemmän rahoitusta, sillä uuden erityistavoite 8.1:n rahoituskehys on suurempi kuin ”vanhan ohjelman” yritystukiin kohdistuva vähennys. Toimialoitain tarkasteluna ohjelmanmuutos merkitsee kuitenkin painotusten muutosta ohjelmakauden viime vuosille, vaikkakin uuden erityistavoitteen 8.1 mukaisia hankkeita on jo aiemmin rahoitettu myös ”vanhan ohjelman” puolella.

Miten ohjelmanmuutos heijastuu ”vanhaan ohjelmaan”?

Ohjelman alkuperäisten erityistavoitteiden toteutus jatkuu entiseen tapaan. Viimeisten vuosien vähenevä rahoitus lisää hankehakijoiden välistä kilpailua mikä toisaalta parantaa rahoitettaviksi valittavien hankkeiden laatua. Vanhan ohjelman puolella voidaan rahoittaa myös uusia erityistavoitteita tukevia hankkeita, esim. älykkään erikoistumisen strategian, digitalisaation tai esim. energiatehokkuuden näkökulmasta. ESR+:n toimenpiteillä voidaan helpottaa puolustusalan kasvavia työvoima- ja osaamistarpeita. Valtakunnallisen toiminnan rahoituksen väheneminen merkitsee osan toimenpiteistä päättymistä ennakoitua aiemmin. Toisaalta ohjelmanmuutoksen seurauksena kestävä kaupunkikehittämisen rahoitus (ml. kansallinen vastinrahoitus) kasvaa yli 9 miljoonalla eurolla. Näin siksi, että kestävä kaupunkikehittämiseen tulee EAKR-asetuksen mukaan kohdistua 8 % EAKR:stä, jonka määrä ohjelmassa kasvaa ESR+ -siirron myötä.

Miten ohjelmanmuutos vaikuttaa ohjelman T&K-toimenpiteisiin?

Ohjelman EAKR-rahoituksesta on tähän mennessä kohdistunut T&K-toimenpiteisiin noin 42 %. Ohjelmanmuutoksen myötä uusille toimintalinjoille siirtyy EAKR-rahoitusta yhteensä noin 203 miljoonaa euroa (sisältäen kansallisen julkisen vastinrahoituksen). Uusien toimintalinjojen rahoituksesta loppuosa, noin 97 miljoonaa euroa, on ESR+ -rahoitusta.

Vaikka tuotannollisiin investointeihin ja kaksikäyttötekniikan kehittämiseen pk-yrityksissä sisältyy myös T&K-toimia, painopiste on tuotannollisten investointien rahoituksessa, jolloin T&K-toimien osuus jää pienemmäksi. Sotilaallinen liikkuvuus, joka on uusista erityistavoitteista rahoituskehykseltään isompi, ei käytännössä sisällä T&K-toimenpiteitä. Muutoksen arvioitu vähentävä vaikutus ohjelman T&K-rahoituksen tasoon on enintään 42,6 miljoonaa euroa vuodessa.

Koska uusista toimintalinjoista erityisesti toimintalinja 8.1 mahdollistaa myös T&K-rahoituksen, jäänee todellinen vähennys enimmäisarviota pienemmäksi. Vaikutus vuosittaiseen T&K-rahoituksen tasoon on vähäinen, kun otetaan huomioon myös mahdollinen T&K-toimenpiteiden osuuden kasvu ohjelman vanhojen EAKR-erityistavoitteiden toteutuksessa ohjelman viimeisinä vuosina.

Miten ohjelmanmuutos vaikuttaa ohjelman ilmastotavoitteeseen?

Ohjelmakauden alussa asetettu tavoite, jonka mukaan 35 % EAKR-toimenpiteistä tulee olla ilmastotoimenpiteitä, ei muutu ohjelmanmuutoksen yhteydessä. Ilmastotoimenpiteitä odotetaan sisältyvän myös uusiin erityistavoitteisiin, ja niiden osuutta vanhan ohjelman EAKR-erityistavoitteiden toteutuksessa pyritään edelleen kasvattamaan. Lisäksi myös uusien erityistavoitteiden investointihankkeille tulee tehdä ns. DNSH-tarkastelu (DNSH = Do no significant harm).

3) Uusien erityistavoitteiden sisältö

Millaisia hankkeita rahoitetaan erityistavoitteessa 8.1 ”Puolustusteollisuutta ja kaksikäyttöisyyttä tukevan teollisuuskapasiteetin vahvistaminen”?

Rahoituksella tuetaan yritysten investointeja, joilla lisätään puolustus- ja suojelumateriaalin sekä puolustus- ja suojelukäyttöön soveltuvien kaksikäyttötuotteiden tuotantokapasiteettia huomioiden myös hiilineutraalisuuden ja digitalisaation mahdollisuudet. Lisäksi parannetaan pk-yritysten teknistä osaamista erityisesti laiteinvestointien yhteydessä.

Niin ikään tuetaan puolustusalan pk-yritysten tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien sekä innovatiivisten liiketoimintakonseptien syntymistä puolustusalan tarpeisiin sekä näihin liittyviä kansainvälistymistoimia sekä aktiivista innovaatiotoimintaa edistävien prosessien käyttöönottoa yrityksissä. Tavoitteena on myös tukea hiilineutraalia taloutta edistävien kestävien uusien toimintatapojen, teknologioiden ja ratkaisujen soveltamista ja käyttöönottoa puolustustarvikkeita sekä kaksikäyttöteknologiaa valmistavissa yrityksissä.

Lisäksi edistetään puolustusalan yritysten verkostoitumista sekä kehitetään yritysten käyttöön suunniteltuja kansainvälisiä testaus- ja evaluointiympäristöjä erityisesti tulevaisuuden viestintäyhteyksien ja -verkkojen käyttöönoton nopeuttamiseksi ja kehitetään puolustusalan yritysten innovointikykyä parantavia TKI-toimintaympäristöjä.

Millaisia hankkeita rahoitetaan erityistavoitteessa 9.1 ”Sotilaallista liikkuvuutta edistävän kaksikäyttöisen liikenneinfrastruktuurin kehittäminen”?

Rahoituksella tuetaan sotilaallista liikkuvuutta parantavia investointeja ja/tai logistiikkainvestointeja (esim. erikoiskuljetusreitit), meri-, raide- ja/tai maantieliikenteen parempaa yhteenliitettävyyttä (rataverkon lastauspaikat ja siirtokuormausta) sekä rajanylittäviä yhteyksiä TEN-T -verkkoon parantavia paikallistason hankkeita.

Niinikään tuetaan puolustuskykyä ja kriisinkestävyyttä parantavan infrastruktuurin rakentamista ja valmistelua, kuten sotilaalliset kuljetustilat satamissa, varastotilat, logistiikkapisteet, suojat, materiaalin käsittelylaitteet, varavoimalaitteet ja kasarmit, jotka edistävät sotilaallista liikkuvuutta sekä kaksikäyttöistä liikenneinfrastruktuuria (esim. sillat, tunnelit, maantiet, multimodaaliterminaalit), joka palvelee sotilaallisen liikkuvuuden lisäksi myös elinkeinoelämän tai muun siviili liikenteen tarpeita.

Toteutuksessa huomioidaan myös liikenteen älykkäät ja puhtaat ratkaisut (ml. vaihtoehtoiset voimanlähteet) sekä melutason alentaminen ja liikenneturvallisuus alueellisesti tai paikallisesti tunnistetuissa kehittämiskohteissa. Hankkeiden toteutuksesta vastaa Väylävirasto.

Kuinka moni yritys hyötyy uusista erityistavoitteista?

Ennalta on arvioitu, että uuden erityistavoitteen 8.1 tukea kohdistuisi kaikkiaan n. 750:lle yritykselle, joista n. 700 olisi puolustustarvikkeita tai kaksikäyttötuotteita valmistavia yrityksiä. Rahoituksen avulla pk-yritykset voivat kasvattaa liikevaihtoaan, aloittaa uutta liiketoimintaa ja vientiä tai laajentaa uudelle vientimarkkina-alueelle. Lisäksi erityistavoitteen 9.1 kaksikäyttöisyyttä tukevien liikenneinfrastruktuurihankkeiden ennakoidaan parantavan yli 800 pk-yrityksen saavutettavuutta ja logistisia yhteyksiä.

Ovatko molemmat uudet erityistavoitteet käytössä koko maassa?

Sotilaallisen liikkuvuuden erityistavoitetta (9.1) toteutetaan koko Manner-Suomessa Uuttamaata lukuun ottamatta. Näin ollen liikenneinfrastruktuurin rahoittaminen EAKR-varoin tulee mahdolliseksi myös Etelä- ja Länsi-Suomen maakunnissa, kun se on aiemmin ollut mahdollista vain Itä- ja Pohjois-Suomessa. Uudenmaan osuus sotilastarvikkeiden tuotantoa ja kaksikäyttöisyyttä edistävän erityistavoitteen 8.1 toteutuksessa on vastaavasti isompi. Tämä on perusteltua, sillä Uudellamaalla sijaitsee runsaasti alan yrityksiä.

Minkälaiset hankkeet erityisesti itäisessä Suomessa voisivat saada rahoitusta?

Myös itäisessä Suomessa on puolustus- ja suojelutarvikkeita sekä erityisesti kaksikäyttöteknologiaa suunnittelevia ja valmistavia yrityksiä ja niiden alihankkijoita. Sotilaallista liikkuvuutta edistävää infrastruktuuria voidaan niin ikään rahoittaa myös itäisessä Suomessa (varalaskupaikat, sillat, varastorakennukset). Kaksikäyttöisyyden näkökulmasta kyseeseen voi tulla myös elinkeinoelämää palvelevien kuljetusreittien parantaminen.

4) Käytännön toteutus

Miten yritys voi hakea uuden erityistavoite 8.1:n mukaista rahoitusta?

Yritykset voivat [hakea rahoitusta](#) EURA2021-järjestelmän kautta avattavien hakujen mukaisesti kuten tähänkin asti. Ensimmäiset haut erityistavoitteessa 8.1 käynnistyvät keväällä 2026.

Mikä taho myöntää uusien erityistavoitteiden rahoituksen?

Uusien erityistavoitteiden osalta rahoittavina viranomaisina toimivat lain elinvoimakeskuksista (531/2025) astuessa voimaan 1.1.2026 neljä alue- ja rakennepoliitiikan rahastoja käsittelevää elinvoimakeskusta. Sisällöltään uudet erityistavoitteet ovat pääsääntöisesti yrityskohtaisia avustuksia (yrityksen kehittämisavustus, yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus) kehittämis- ja investointihankkeisiin sekä liikenteeseen ja infrastruktuuriin liittyviä kehittämis- ja investointihankkeita, joita käsittelevät rahoituslain (757/2021) ja yritystukilain (758/2021) perusteella 1.1.2026 lähtien elinvoimakeskukset.

Mitä tarkoittaa puolustusteeman valtakunnallinen toteutus?

Uusien erityistavoitteiden rahoitus hallinnoidaan yhtenä valtakunnallisena teemana, jota varten nimetään valtakunnallinen johtoryhmä. Valtakunnallisen ja alueellisen toiminnan yhteensovittamisesta sekä valtakunnallisten johtoryhmien toiminnasta säädetään laissa alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepoliitiikan toimeenpanosta (756/2021, § 29) sekä valtioneuvoston asetuksessa (797/2021, § 10).

Johtoryhmän kokoonpanosta päättää valtakunnallisen teeman vastuuministeriö, tässä tapauksessa puolustusministeriö. Johtoryhmässä tulee kuitenkin aina olla välittävän toimielimen edustaja.

Hankkeiden alueellinen kohdentaminen tehdään suuraluetasolla olemassa olevien indikaatiivisten rahoituskehysten puitteissa. Kehysten käyttöä seurataan vuosittain, jotta varmistetaan tärkeimpien hankkeiden rahoitus, EU-varojen täysimääräinen hyödyntäminen Suomessa ohjelman tukikelpoisuusajan puitteissa sekä turvataan Suomen täysimääräinen EU-saanto. Valtioneuvosto päättää vuosittain virastokohtaisesta myöntövaltuuksien jaosta.

Milloin ReArm Europe-aloitteen mukaista alue- ja rakennepolitiikan uudelleen kohdennettua rahoitusta aletaan myöntää?

Ensimmäiset haut uusissa erityistavoitteissa päästään avaamaan alkuvuonna 2026 – heti kun niiden avaamisen mahdollistavat uudet toiminnot EURA2021-järjestelmässä saadaan käyttöön. Rahoituspäätöksiä voidaan tehdä myöhemmin keväällä, kun rahoittajina toimiville elinvoimakeskuksille on myönnetty valtuudet.